

Riktlinjer för ekonomistyrning

Antagna av Kommunfullmäktige 2019-12-11

Innehållsförteckning

1	Inledning	2
1.1	Syfte	2
1.2	Huvudprinciper för ekonomistyrningen	2
2	Kommunstyrelsens uppsiktsplikt.....	3
3	Planering.....	4
3.1	Årshjul för planering av år 1-4	4
3.1.1	Nuläges- och omvärldsanalyser, Kunskapsdag.....	5
3.1.2	Budgetanvisningar.....	5
3.1.3	Budgetförslag	5
3.1.4	Strategisk plan.....	5
3.1.5	Uppdragsplan och nämndbudget.....	5
3.1.6	Verksamhetsplan och detaljbudget.....	6
3.2	Tilläggsanslag fastställd rambudget.....	6
3.3	Omdisponeringar av nettobudget.....	6
3.4	Resursfördelning	6
4	Uppföljning	7
4.1	Årshjul för uppföljning.....	7
4.1.1	Löpande uppföljningar mellan tertial	7
4.1.2	Tertialuppföljning/tertialbokslut.....	7
4.1.3	Nämnds ansvar vid avvikelse i driftbudget.....	8
4.2	Prognos	8
5	Kommunens revisorer	8
6	Resultat avgiftsfinansierade verksamheter - VA och renhållning	8
7	Investeringar	9
7.1	Allmänt	9
7.2	Investering.....	9
7.3	Beslut om investeringar.....	9
7.4	Överföring av investeringsmedel mellan åren.....	9
8	Exploatering av mark	9
9	Taxor och andra avgifter	10

1 Inledning

1.1 Syfte

Dokumentet ska tydliggöra principer som ska användas i Söderköpings kommun när det gäller:

- Ekonomisk redovisning
- Budget och omfördelning (resursfördelning)
- Prognoser
- Resultat avgiftsfinansierade verksamheter
- Investeringar
- Mark- och fastighetsexploateringar
- Taxor och avgifter

Dokumentet Reglemente för Kommunstyrelsen, nämnder, beredningar och kommunens revisorer reglerar ansvars- och arbetsfördelning mellan kommunfullmäktige, nämnder och kommunstyrelse. Dokumentet lägger också ramarna för kommunens styrning i form planering och uppföljning.

1.2 Huvudprinciper för ekonomistyrningen

Kommunens ekonomistyrning baseras på fyra huvudprinciper

- Lagar och förordningar skall följas
- Verksamheten skall styras enligt Reglemente för Kommunstyrelsen, nämnder, beredningar och kommunens revisorer.
- Tillgängliga resurser skall utgöra ram
- Befogenheter skall delegeras

Lagar och förordningar, tillgängliga resurser samt övergripande mål utgör ram för den verksamhet som skall bedrivas.

Befogenheter skall delegeras. Ansvaret för verksamhet, ekonomi och resultat skall ligga hos en och samma befattningshavare, vilket regleras i aktuell delegationsordning hos respektive nämnd/förvaltning.

I Reglemente för Kommunstyrelsen, nämnder, beredningar och kommunens revisorer finns övergripande reglerat hur budget och uppföljning ska genomföras under verksamhetsperioden.

2 Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Uppsiktsplikt innebär enligt kommunallagens definition att kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter. Detta gäller såväl för kommunens nämnder som för hel- och delägda aktiebolag, det vill säga Ramunderstaden AB. Som ett led i uppsiktsplikten följer kommunstyrelsen nämndernas uppdragsplaner för att säkerställa att kommunfullmäktiges mål och uppdrag omsätts i nämndernas planer.

Uppsiktsplikten utövas därutöver genom kommunstyrelsens uppföljning av nämndernas tertialrapporter och årsredovisningen för Söderköpings kommun. I samband med framtagande av uppdragsplaner och efter framtagandet av tertialrapporter och bokslut görs genomgångar av samtliga nämnders dokument med kommunstyrelsens presidium inom ramen för Allmän berednings arbete.

Kommunstyrelsen ska enligt kommunallagen årligen fatta beslut om de hel- och delägda aktiebolagen har bedrivit sin verksamhet i enlighet med det fastställda kommunala ändamålet och inom ramen för de kommunala befogenheterna, vilket görs i samband med behandlingen av årsredovisningen för Ramunderstaden AB. Utöver detta följs ägardirektiven upp två gånger per år.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att följa upp att de av kommunfullmäktige uppsatta målen och uppdragen verkställs. Som en del av uppsiktsplikten sammanställer kommunstyrelsen årligen en måluppföljning. Har målen inte nåtts kan kommunstyrelsen ge korrigerande uppdrag.

Intern kontroll ingår som en del i kommunstyrelsens uppsiktsplikt och ska säkerställa att kommunen bedriver en ändamålsenlig och effektiv verksamhet, att kommunen har en tillförlitlig ekonomisk rapportering, samt att kommunen efterlever gällande lagar och förordningar. Varje nämnd ska årligen ta fram en internkontrollplan i samband med uppdragsplanen, som också ska följas upp i en rapport som avrapporteras till kommunstyrelsen. Vid avvikelser anges vidtagna och korrigerade åtgärder.

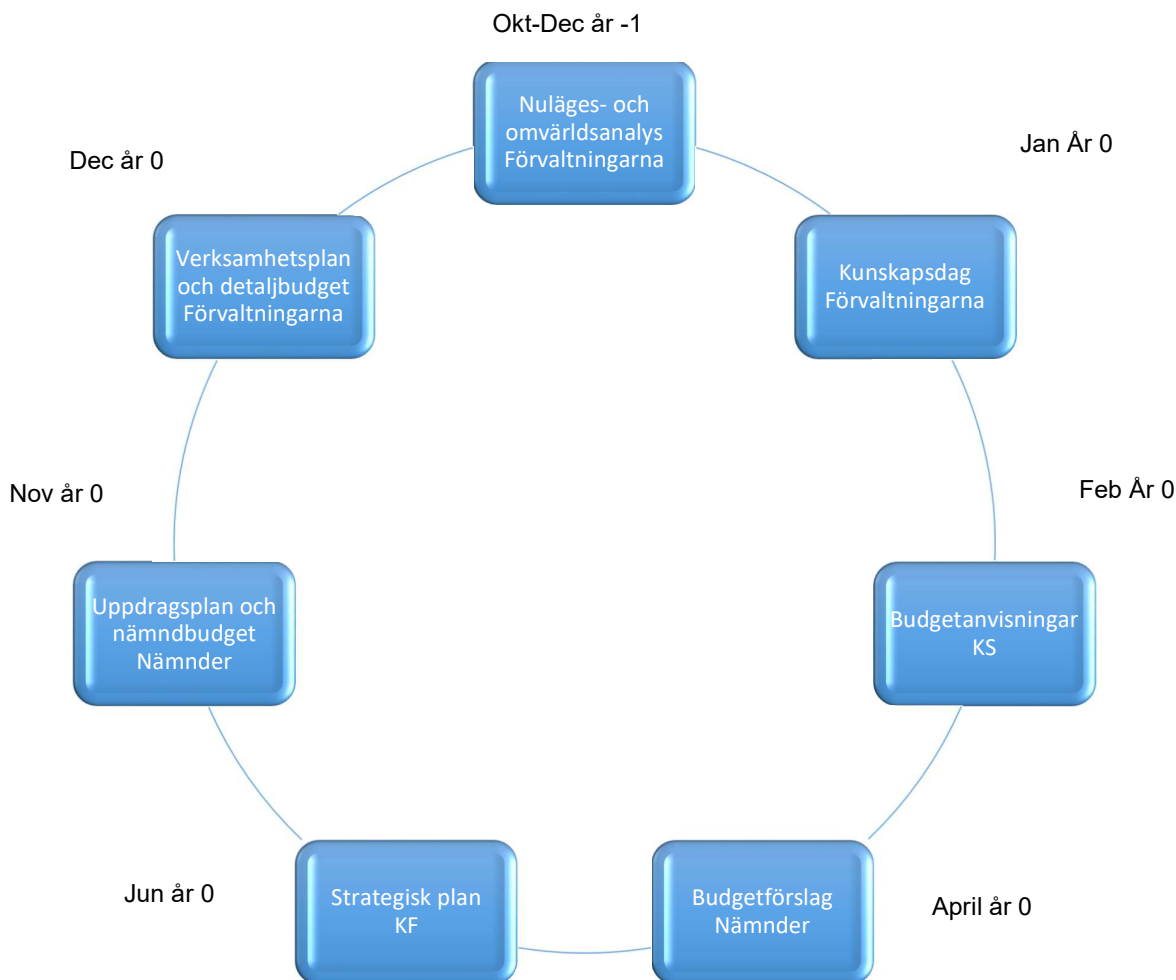
3 Planering

Enligt kommunallagen skall kommunen varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår). Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna (11 kap §5) Lagtexten innebär alltså, att det inte primärt är den budgetmässiga balansen som eftersträvas utan den redovisningsmässiga, d v s bokslutet får inte innebära att ett negativt resultat redovisas.

Enligt Reglemente för Kommunstyrelse, nämnder, beredningar och kommunens revisorer ska Kommunfullmäktige varje år fastställa en Strategisk plan med budget som utgör kommunfullmäktiges uppdrag till nämnderna. Den strategiska planen innehåller en budget för de kommande 4 åren.

Fullmäktige fastställer rambudget, investeringsram och i tillämpliga fall exploateringsram per nämnd. I begreppet nämnd innefattas även kommunstyrelsen.

3.1 Årshjul för planering av år 1-4

3.1.1 Nuläges- och omvärldsanalyser, Kunskapsdag

Förvaltningarna tar under hösten år -1 fram nuläges- och omvärldsanalyser som underlag för en gemensam Kunskapsdag i januari. Syftet med kunskapsdagen är att skapa en gemensam bild av kommunens förutsättningar och utmaningar utifrån olika perspektiv.

3.1.2 Budgetanvisningar

Med utgångspunkt i nuläges- och omvärldsanalyser beslutar Kommunstyrelsen om budgetanvisningar för nämndernas fortsatta budgetarbete.

3.1.3 Budgetförslag

Utifrån beslutade anvisningar utarbetar nämnderna budgetförslag för respektive verksamhet.

3.1.4 Strategisk plan

Utifrån nämndernas budgetförslag utarbetar Kommunstyrelsen ett förslag till Strategisk plan. Den strategiska planen är kommunens budget innehållande övergripande mål, prioriteringar och inriktningsbeslut. Beslutas av Kommunfullmäktige i juni. Fördelning av budget mellan de olika nämnderna baseras i första hand på nuvarande verksamhet. Verksamheter justeras i möjligaste mån efter demografiförändringar. Justeringar i rambudget görs även utifrån löner, prisuppräknningar och särskilda satsningar som utpekats i den strategiska planen. Kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden ska stå i relation till den rambudget nämnden tilldelats. Det är nämndens ansvar att skyndsamt rapportera till fullmäktige om nämnden inte kan verkställa uppdrag inom erhållen ram.

3.1.5 Uppdragsplan och nämndbudget

Uppdragsplan innehåller nämndens mål, indikatorer, uppdrag till förvaltningen samt nämndens ekonomi. Antas av respektive nämnd

Utifrån den av kommunfullmäktige fastställda Strategiska planen ska varje nämnd årligen arbeta fram en uppdragsplan med följande innehåll:

1. **Nämndens uppdrag.**
Övergripande beskrivning av nämndens grunduppdrag enligt reglementet..
2. **Nämndens särskilda uppdrag från kommunfullmäktige**
Beskrivning av de särskilda uppdrag som nämnden fått från kommunfullmäktige
3. **Nämndens uppdrag till förvaltningen**
Formulering av uppdrag till förvaltningen med utgångspunkt i nämndens grundläggande uppgift, tidigare års internkontroll, de långsiktiga målen och strategierna i den strategiska planen. Nämndens uppdrag till förvaltningen ska stå i relation till den nämndbudget som tilldelas. Det är förvaltningens ansvar att skyndsamt rapportera till nämnden om förvaltningen inte kan verkställa uppdrag inom erhållen nämndbudget samt föreslå åtgärder för att klara verksamheten inom budget.
4. **Volymer**
De väsentligaste volymerna som budgetförslaget är beräknat utifrån. Volymerna ska ha en koppling till resurser och ekonomi.
5. **Ekonomi**
Driftsekonomi: Fördelning av nämndens rambudget mellan olika verksamhetsområden. Nämnden beslutar detaljeringsgraden på

verksamhetsnivå.

Investeringar: Fördelning av nämndens investeringsram mellan olika projekt eller projektgrupper.

Exploatering: Fördelning av nämndens exploateringsram mellan olika projekt.

6. **Uppföljning**

Beskrivning av hur uppdragsplanen ska följas upp.

7. **Internkontrollplan**

Internkontrollplan för det närmaste verksamhetsåret enligt riktlinjerna för internkontroll. Planen ska föregås av en riskanalys.

3.1.6 Verksamhetsplan och detaljbudget

Verksamhetsplan är förvaltningens interna styrdokument som konkretiserar nämndens uppdrag till förvaltningen. Antas av förvaltningschef.

Verksamhetsplanen ska beskriva hur verksamheten planerar att verkställa nämndens uppdrag. Verksamhetsplanen beslutas av förvaltningschef och tillställs nämnden för kännedom.

Detaljbudget fördelas och kontosätts så att ansvars- och befogenhetsstrukturen inom förvaltningen avspeglas. Detaljbudgeten beslutas av förvaltningschef.

3.2 Tilläggsanslag fastställd rambudget

Tilläggsanslag till fastställd rambudget kan ges av fullmäktige om:

- Kommunfullmäktige beslutar om förändrad verksamhet, inriktning eller målsättning.
- Fördelning av vissa centralt förvaltade anslag.

3.3 Omdisponeringar av nettobudget

Omdisponering av nettobudget innebär att verksamheter tillåts ha ett annat resultat än budgeterat.

- Omdisponering av budget *mellan nämnderna* beslutas av kommunstyrelsen eller nämndbeslut av de berörda nämnderna.
- Omdisponering av budget *mellan verksamheter inom en nämnd* beslutas av berörd förvaltningschef så länge som nämndens mål/uppdrag inte påverkas. I annat fall krävs beslut av nämnd.
- Omdisponeringar av budget *inom en verksamhet* beslutas av berörd förvaltningschef.

Omdisponeringar som beslutas av kommunstyrelsen eller berörd nämnd får inte leda till att av kommunfullmäktige beslutade mål, uppdrag och verksamhetsinriktning ändras.

3.4 Resursfördelning

Kommunstyrelsen fattar beslut om utdelning/återlämning av medel från resursfördelningsreserv.

4 Uppföljning

Av Reglemente för Kommunstyrelse, nämnder, beredningar och kommunens revisorer framgår att fullmäktige ska fastställa riktlinjer för redovisning av uppföljning.

4.1 Årshjul för uppföljning

4.1.1 Löpande uppföljningar mellan tertial

Förvaltningschef skall löpande till nämnden rapportera en för nämndens ansvarsområde sammanhållen verksamhetsmässig och ekonomisk uppföljning. Uppföljningen ska ske via skriftlig rapport enligt fastställd mall, vid varje nämndsammanträde, antingen på informationsnämnd eller beslutsnämnd. Omfattningen beslutas av nämnd. Rapporteringen ska innehålla vidtagna och korrigerade åtgärder för att uppnå budgetbalans. Rapporten ska beslutas av nämnd och delges Kommunstyrelsen.

4.1.2 Tertialuppföljning/tertialboks lut

Tre gånger per år (april, augusti och december) skall nämnd, på det sätt kommunstyrelsen särskilt fastställer, till styrelsen lämna en sammanhållen verksamhetsmässig och ekonomisk uppföljning av nämndens ansvarsområde. Rapporteringen skall innehålla en analys av helårsprognos (gäller ej vid decemberrapportering). Vid prognostiserade budgetavvikelser skall dessa tydligt beskrivas samt vilka åtgärder som genomförs och planeras för att nå ekonomisk balans samt eventuella nödvändiga omprioriteringar. Rapporten ska beslutas av nämnd.

Tertial 2 uppföljningen (efter 8 månader) är kommunens delårsboks lut.

Rapporteringen avser både drift, investeringar och exploatering.

4.1.3 Nämnds ansvar vid avvikelse i driftbudget

Nämnd ansvarar för att åtgärdsprogram genomförs vid avvikelser mot budget. Vid befarad eller konstaterad budgetavvikelse ska nämnden (ordförande) snarast informera kommunstyrelsen (ordförande).

4.2 Prognos

Kommunstyrelsen upprättar, med utgångspunkt från nämndernas prognoser, totalprognoser som rapporteras till kommunfullmäktige efter varje tertial.

Det är viktigt att prognosen är så realistisk som möjligt, och att kostnader och intäkter inte överskattas/ underskattas. För höga kostnader i prognosen kan leda till krav på besparingsåtgärder och omprioriteringar som kommunen egentligen inte behöver göra. Resurser riskerar då att används på ett inte optimalt sätt för kommunen.

Om nämnden lämnar en prognos som avviker negativt från budget, ska nämnden i tertialrapporten beskriva de åtgärder som vidtagits och planeras genomföras. Utöver detta ska nämnden beskriva konsekvenserna och vilka åtgärders som behöver vidtas om nämnden ska uppnå en budget i balans

5 Kommunens revisorer

Kommunens revisorer omfattas i tillämpliga delar av riktlinjerna vad gäller årshjul för planering och uppföljning med skillnaden att underlag och rapportering ska tillställas kommunfullmäktiges presidium.

6 Resultat avgiftsfinansierade verksamheter - VA och renhållning

För de avgiftsfinansierade verksamheterna, VA och renhållning, gäller att det ekonomiska årsresultatet skall föras över till nästa budgetår och särredovisas i en resultatregleringsfond. I kommunens bokföring balanseras överskott som en förutbetalad intäkt från avgiftskollektivet. Vid de fall då VA har ackumulerat underskott ska detta belasta resultatet det år då det uppstår. Underskottet återhämtas genom positiva resultat de kommande åren. Har VA fortfarande ett ackumulerat underskott vid det tredje efterföljande räkenskapsårets slut ska detta i enlighet med VA-lagstiftningen anses finansierat av kommunen.

7 Investeringar

7.1 Allmänt

Kommunen skall sträva efter ett effektivt utnyttjande av befintliga anläggningstillgångar så att investeringar i nya tillgångar hålls på en rimlig nivå i förhållande till verksamhetens omfattning.

7.2 Investering

En investering avser anskaffande av en tillgång som man antar kommer att ha ett framtida ekonomiskt värde (d v s den kommer inte att helt förbrukas under den redovisningsperiod då man skaffar tillgången). För att klassas som en anläggningstillgång (investering) måste dock ytterligare tre villkor vara uppfyllda:

- Tillgångens inköpspris måste överstiga 50 000 kronor exklusive moms
- Tillgången måste vara fysisk och avsedd för stadigvarande bruk
- Tillgången måste ha en beräknad ekonomisk livslängd (nyttjandeperiod) överstigande tre år.

7.3 Beslut om investeringar

- Kommunfullmäktige fastställer investeringsram.
- Nämnden fattar beslut om nämndens investeringar. Nämnden bestämmer själv hur detaljerad man är.
- För varje investering i uppdragsplanen ska nämnden ange om det är verkställighet för igångsättande eller om ytterligare nämndbeslut krävs.

Övriga regler finns i ”Riktlinjer för ekonomistyrning – investeringsredovisning”, framtagna av ekonomikontoret.

7.4 Överföring av investeringsmedel mellan åren

I samband med årsbokslutet görs en avstämning och analys av ej avslutade/påbörjade investeringsprojekt, överföring av medel beslutas av kommunstyrelsen.

8 Exploatering av mark

Ett exploateringsprojekt indelas vanligtvis i följande delar:

- Iordningställande av mark till tomter för bostäder eller näringsverksamhet
- Anläggning av gator, parker och belysning till området
- Anläggning av vatten och avlopp till området

Finansiering av exploateringsprojekt sker genom tomtavgift när det gäller de två förstapunkterna. Om dessa inte täcker exploateringsens utgifter måste återstoden täckas via den kommunala budgeten, dvs skatteintäkter.

SÖDERKÖPING.SE

VA-anläggningarna finansieras genom särskilda anläggningsavgifter.

Redovisningen av exploateringar följer reglerna enligt Rådet för kommunal redovisning (RKR).

- En befarad förlust, d.v.s. om ett exploateringsprojekt inte kan finansieras fullt ut av tomtavgiften, bokförs förlusten så snart den är känd.
- En förmodad vinst bokförs löpande vartefter varje tomt sålts och tomtintäkten bokförs vid fakturering.
- En efterkalkyl görs när exploateringsprojektet är slutfört, oavsett om alla tomter är sålda eller ej.

Övriga regler finns i ”Riktlinjer för ekonomistyrning – Exploatering och tomtkalkyl”, framtagna av ekonomikontoret och samhällsbyggnadsförvaltningen.

9 Taxor och andra avgifter

Kommunfullmäktige beslutar om regler för taxe- och avgiftssättningen i kommunen och om nya verksamheter ska avgiftsfinansieras. Om Kommunfullmäktige har beslutat om att en taxa ska indexuppräknas kan taxan regleras löpande utan förnyat beslut i fullmäktige.